

LOTIN TILINING ZAMONAVIY TIBBIY TA'LIMDAGI O'RNI: INTEGRATIV YONDASHUVLAR

Ilmiy rahbar: Sayfullayeva Lola Sobitovna

Toshkent davlat tibbiyot universiteti Lotin tili va xorijiy tillar kafedrasida katta o'qituvchisi

E-mail: lolasayfullayeva133@gmail.com

Tel: [+998909976700](tel:+998909976700)

Muallif: Usmonova Sitora Dilmurod qizi

TDTU Stomatologiya fakulteti 110-A guruh talabasi

E-mail: sitorausmonova752@gmail.com

Tel: [+998940888087](tel:+998940888087)

Musurmonov Jamoliddin Faxriddin o'g'li

TDTU Davolash ishi fakulteti 2-kurs talabasi,

E-mail: jamoliddin216624@gmail.com

Tel: [+998941120624](tel:+998941120624)

Annotatsiya: Ushbu maqolada lotin tilining zamonaviy tibbiy ta'lim jarayonidagi ahamiyati, uning klinik fanlar bilan bog'liqligi va integrativ o'qitishning samaradorligi tahlil qilinadi. Lotin tili tibbiy terminologiyaning universal va tarixiy jihatdan barqaror asosini tashkil qilib, anatomik tuzilmalar, farmakologik atamalar, klinik tashxislar va xalqaro tasniflar tizimida yetakchi o'rin egallaydi. Integrativ yondashuvlar, ya'ni lotin tilini anatomiya, gistologiya, farmakologiya va klinik fanlar bilan bog'lab o'qitish talabalarning terminologik savodxonligini, ilmiy fikrlashini va klinik tafakkurini sezilarli darajada rivojlantirishi aniqlangan. Maqolada raqamli texnologiyalar, 3D anatomiya platformalari, keys-metodlar va klinik simulyatsiya kabi innovatsion vositalarning lotin tilini o'qitishdagi o'rni ham ko'rsatib beriladi. Tadqiqot natijalari lotin tilining zamonaviy tibbiy ta'limning ajralmas bo'lagi ekanini, shuningdek, tibbiyot mutaxassislarining global muloqoti va ilmiy izlanishlari uchun muhim terminologik asos yaratishini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: Lotin tili, tibbiy ta'lim, integrativ yondashuv, terminologiya, klinik tafakkur, anatomik atamalar, farmakologik atamalar, innovatsion pedagogika

THE ROLE OF THE LATIN LANGUAGE IN MODERN MEDICAL EDUCATION: INTEGRATIVE APPROACHES

Abstract: This article analyzes the role of the Latin language in modern medical education, its connection with clinical disciplines, and the effectiveness of integrative

teaching. Latin forms a universal and historically stable foundation for medical terminology, playing a leading role in anatomical structures, pharmacological terms, clinical diagnoses, and international classification systems. Integrative approaches, i.e., teaching Latin in conjunction with anatomy, histology, pharmacology, and clinical disciplines, have been shown to significantly enhance students' terminological literacy, scientific thinking, and clinical reasoning. The article also highlights the role of digital technologies, 3D anatomy platforms, case-based learning, and clinical simulations in teaching Latin. The results indicate that the Latin language is an integral part of modern medical education and provides a crucial terminological foundation for global communication and scientific research among medical professionals.

Keywords: Latin language, medical education, integrative approach, terminology, clinical reasoning, anatomical terms, pharmacological terms, innovative pedagogy

РОЛЬ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА В СОВРЕМЕННОМ МЕДИЦИНСКОМ ОБРАЗОВАНИИ: ИНТЕГРАТИВНЫЕ ПОДХОДЫ

Аннотация: В данной статье анализируется роль латинского языка в современном медицинском образовании, его связь с клиническими дисциплинами и эффективность интегративного обучения. Латинский язык является универсальной и исторически стабильной основой медицинской терминологии, занимая ведущую роль в обозначении анатомических структур, фармакологических терминов, клинических диагнозов и международных классификаций. Интегративные подходы, то есть обучение латинскому языку в сочетании с анатомией, гистологией, фармакологией и клиническими дисциплинами, показали значительное повышение терминологической грамотности, научного мышления и клинического рассуждения студентов. Статья также подчеркивает роль цифровых технологий, 3D-платформ для изучения анатомии, кейс-методов и клинических симуляций в обучении латинскому языку. Результаты показывают, что латинский язык является неотъемлемой частью современного медицинского образования и обеспечивает важную терминологическую основу для глобального общения и научных исследований медицинских специалистов.

Ключевые слова: латинский язык, медицинское образование, интегративный подход, терминология, клиническое мышление, анатомические термины, фармакологические термины, инновационная педагогика

Kirish

Lotin tili tibbiyot terminologiyasining tarixiy va universal asosini tashkil etadi. U qadimiy davrlardan beri anatomik tuzilmalar, kasallik nomlari, farmakologik

preparatlar va klinik tashxislarni belgilashda ishlatiladi. Hozirgi globallashuv davrida esa lotin tili nafaqat akademik yoki tarixiy ahamiyatga, balki zamonaviy tibbiy ta'limning ajralmas qismiga aylangan. Zamonaviy tibbiyotda tibbiy terminologiya, kasalliklar tasnifi, xalqaro retseptura tizimi va laborator diagnostika usullari ko'plab hollarda lotin tiliga tayangan. Talabalarga lotin tilini o'rgatish ularning klinik tafakkurini rivojlantirish, terminologik savodxonlikni oshirish va fanlararo bog'liqlikni mustahkamlash uchun muhimdir. Shu bois, integrativ yondashuvlar - ya'ni lotin tilini anatomiya, gistologiya, farmakologiya va klinik fanlar bilan birgalikda o'qitish - talabalarning nazariy bilimlarini amaliyot bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar, 3D anatomiya platformalari, keys-metodlar va klinik simulyatsiyalar lotin tilini o'qitish jarayonini yanada samarali qiladi. Bularning barchasi zamonaviy tibbiy ta'limda lotin tilining amaliy ahamiyatini oshirib, talabalarning global ilmiy va klinik muloqotga tayyorligini ta'minlaydi.

1. Lotin tilining tibbiy terminologiyadagi roli

Lotin tili tibbiyotning klinik va ilmiy terminologiyasida uzoq asrlardan buyon asosiy vosita sifatida ishlatiladi. Tibbiy atamalar ko'pincha lotin va yunon tillaridan kelib chiqqan bo'lib, ular orqali anatomik tuzilishlar, kasalliklar, dorilar va jarrohlik protseduralari aniqlanadi. Lotin tilidagi prefikslar, ildiz va suffikslar strukturasi murakkab tibbiy tushunchalarni soddalashtirib, talabalarga ularni tez va aniq o'zlashtirish imkonini beradi. Masalan, "cardiomyopathy" (yurak mushak kasalligi) kabi terminlar ildiz va qo'shimchalar yordamida talaba uchun oson tushunarli bo'ladi. Bundan tashqari, klinik terminlar xalqaro standartga ega bo'lib, shifokorlar, ilmiy xodimlar va talaba o'rtasida aniq va bir xil muloqotni ta'minlaydi. Shu sababli, lotin tili zamonaviy tibbiy amaliyotda ham asosiy vosita sifatida qoladi, ayniqsa turli mamlakatlardan bo'lgan mutaxassislar birgalikda ishlaganda.

2. Integrativ yondashuvlar

Lotin tilini tibbiy ta'limga integratsiya qilish bir nechta yo'nalishda amalga oshiriladi:

Lingvistik integratsiya: Lotin tili anatomiyadan farmakologiyagacha bo'lgan fanlar bilan uyg'unlashadi. Anatomik strukturalarni lotincha atamalar bilan o'rganish talabalarga kasalliklarni to'g'ri diagnostika qilish va dori tanlashda qulaylik yaratadi.

Pedagogik integratsiya: Lotin tili darslari boshqa tibbiy fanlar bilan birlashtiriladi. Masalan, "Anatomiya + Lotin tili" mashg'ulotlari orqali talabalar organlarning nomlari va funksiyalarini bir vaqtning o'zida o'rganadi. "Farmakologiya + Lotin atamalari" darslari esa dori preparatlarini o'rganishda talabalarga aniq va universal bilim beradi.

Ilmiy integratsiya: Lotin tili xalqaro ilmiy maqolalar, klinik protokollar va tadqiqotlarda bilim almashish imkonini beradi. Shu orqali talabalar nafaqat o‘z milliy, balki xalqaro ilmiy jamoalarda ham muvaffaqiyatli ishtirok etishi mumkin. Lotin terminlari ilmiy maqolalarda standartlashtirilgan bo‘lgani sababli, talaba va mutaxassislar bir-birini tushunishda xatoliklar kamayadi.

3. Zamonaviy tibbiy ta’limda amaliy ahamiyati

Lotin tilining zamonaviy tibbiy ta’limdagi amaliy ahamiyati juda katta:

- Diagnostika va klinik ko‘nikmalarni o‘rgatishda lotin atamaları qisqa, aniq va bir xilda ifodalanadi, bu esa talabalarning o‘qish samaradorligini oshiradi.
- Murakkab kasallik nomlari va dori nomlarini tez va to‘g‘ri tushunish imkonini beradi. Masalan, “hepatitis B” yoki “nephrolithiasis” kabi terminlarni talaba lotin ildizlari orqali osongina eslab qoladi va izohlay oladi.
- Lotin tili talabalarda ilmiy fikrlashni rivojlantiradi, analitik ko‘nikmalarni mustahkamlaydi va klinik tafakkurni shakllantiradi.
- Xalqaro akademik aloqalarni mustahkamlashga xizmat qiladi: talabalar turli mamlakatlarda o‘tkaziladigan konferensiyalar va klinik tajribalarda lotin terminlari yordamida bir xil bilim asosida muloqot qiladi.

4. O‘zbekiston misolida

O‘zbekiston tibbiy oliy ta’lim muassasalarida lotin tili integrativ usulda o‘qitiladi. Toshkent davlat tibbiyot universiteti va boshqa tibbiyot institutlarida talabalarga lotin tili faqat nazariy predmet sifatida emas, balki klinika va laboratoriya mashg‘ulotlarida amaliy qo‘llaniladi.

Masalan, anatomik laboratoriya mashg‘ulotlarida har bir organ va tuzilma lotincha nomi bilan belgilanadi. Farmakologiya darslarida dorilarning nomlanishi va tavsifida lotin tilidan foydalanish talabalarga dori vositalarini tez va to‘g‘ri eslab qolish imkonini beradi. Shu bilan birga, talabalarning xalqaro ilmiy adabiyotlarni o‘rganishi ham osonlashadi, chunki lotin terminlari ko‘plab maqolalar va klinik protokollarda standartlashtirilgan.

Xulosa

Lotin tili zamonaviy tibbiy ta’limda muhim ahamiyatga ega bo‘lib, tibbiy terminologiyaning aniqligi, izchilligi va xalqaro standartlarga muvofiqligini ta’minlaydi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, integrativ yondashuvlar -ya’ni lotin tilini klinik, morfologik va amaliy kontekst bilan birlashtirish - talabalarning terminlarni tez va samarali o‘zlashtirishiga, shuningdek, murakkab tibbiy tushunchalarni tushunish qobiliyatini oshirishga yordam beradi.

Lotin tilini o‘rganish orqali talaba:

- tibbiy prefikslar, ildizlar va suffikslardan foydalangan holda murakkab atamalarni tahlil qila oladi;
- xalqaro tibbiy hamjamiyatda aniq va bir ma'noli kommunikatsiya qilish imkoniyatiga ega bo'ladi;
- ilmiy tadqiqotlarda terminologik aniqlikni saqlash orqali sifatli natijalar hosil qilishi mumkin;
- klinika va laboratoriya ishlari jarayonida mustaqil va xavfsiz qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv darslar va onlayn platformalar yordamida lotin tilini integratsiyasini yanada samarali qilish mumkin. Bu esa tibbiyot ta'limi sifatini oshirish, translatsion kompetensiyani rivojlantirish va talabalarning amaliy ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, lotin tilining zamonaviy tibbiy ta'limdagi roli nafaqat ilmiy, balki amaliy jihatdan ham beqiyosdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Musurmonov.J.F & Sayfullayeva.L.S., (2025). FARMATSEVTIK ATAMASHUNOSLIK. Toshkent: TDTU
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15289181>
2. L.S. Sayfullayeva [CHET TILLARI, LOTIN TILI VA TERMINOLOGIYA ASOSLARINI O 'QITISHNING DOLZARB MUAMMOLARI](#)
3. L.S. Sayfullayeva [Lotin tilini o 'qitish jarayonida axborot texnologiyalarining o 'rni](#)
4. Musurmonov.J.F(2024).Lotin tilining zamonaviy tibbiy yozuvdagi roli va uning xalqaro standartlashuvidagi ahamiyati. Toshkent: TDTU
<https://universalconference.us/universalconference/index.php/icmse/article/view/4518>
5. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi o'quv qo'llanmalari
6. .M.Jo'rayev "Lotin tili va tibbiy terminologiya" darsligi
7. Sh. Ergasheva — Tibbiyot uchun lotin tili asoslari
8. Oxford Handbook of Medical Terminology
9. Musurmonov J. ZAMONAVIY TIBBIYOTDA KASALLIK NOMLARINING LOTIN TILIDAGI TUZILISHI VA KLINIK DIAGNOSTIKADAGI AHAMIYAT